

Leto IV.

NA DUNAJI 15. SEPTEMBRA 1878.

List 18.

Mèrtvemu hrošču.

V zelenem mahu tu ležiš
Tihoten in mirán,
Ne brigaš se za vetra piš,
Véršečega čez verh in plan.

Ne maraš več za drev zelén,
Za list mehak na njem:
Postál si stroge smèrti plen,
Umèrl je tvojim žar očém.

Kjer beli si zagledal dan,
Zapustil si ga spet:
Ta gozd je tebi grob teman
Ta gozd je rojstni dom ti svét!

Kaj terpel si živéč, kdo vé?
Kdo vaše jade zna;
Nesreče vaše vse? Kdo vé
Za méro vašega gorjá?

Da malo časa kupo pil
Grenkosti si, to vém:
Čez mesec dní ti izročil
Telo si mahu tu v objem!

Kot prej, skrivnostén, večén si
Zdaj góvor gozd šéptá:
O tebi, ki tu srečen si
Molči, o tebi nič ne zná! —

Tam v rakvi jaz tako kedáj
Spal brez življénja bom,
Pozabljen, srečen vekomaj
Počival od terpljenja bom.

Ti terpel časa malo si,
Jaz dolgo že tèrpim;
Živóť zapustil kmalo si —
Kdo vé, kdaj jaz ga zapustim?

O da bi Bog poklónil mi
Doma kot tebi smèrt,
Da zvón domač bi zvónil mi
V podzemeljski pokoja vért!

B. Gorjanec.

Sodnikovi.

XVI.

Bilo je zvečer. Okolo velike mize pri Korenu je sedela kmečka družina. Možje so se menili, kakor po navadi, o slabih časih, potoževali si svoje težave in nadloge in pili dobro Korenovo kapljico za tolažbo. Nazadnje se govorica obežne na posebne dogodbe med njimi.

„Saj pravim“, oglesi se suh možiček v kotu, „mačko verzi kakor hočeš, vselej ti na noge pade. Tega Sodnika ni ugonobiti. Kedaj smo že mislili, da mu je vrat zadernilo, vendar še diha in prav krepko diha. Nas pa da le kaj dregne, pa že ležimo na tleh, da se ne ganemo več. Kaj menite, možje, kako si je zdaj zopet opomogel? Jaz pravim, v loteriji je zadel, kako veliko terno. Srečo ima ta človek, da nič takega. Moja stara stavi in stavi, pa še ambe ni nikoli zadela.“

„Ti in tvoja večna loterija“! zaverne ga mož s zavihanimi rokavi, ter krepko pljune pod mizo. „Brezar mu je pomagal, nič drugega. Kako da ne? Njegovo hčer ima rad, in petičen je tudi, zakaj bi ne pomagal možu, ki bo danes ali jutri tast njegov“!

„Ta je bosa“! oglesi se rujavolas, pegast mož, ki je predgovorniku nasproti sedel; „Ko bi imel Brezar toliko stotakov kolikor ima desetakov, potem bi se govorilo. Kaj veš ti, koliko ima Sodnik dolga! Vse vkup, kar imamo mi, ki tukaj sedimo, ni toliko vredno. In ko bi mu tudi Brezar mogel in hotel dati, kolikor potrebuje, da izgazi, poslej se še le vpraša, ali bi hotel Sodnik pomoči od Brezarja. Saj menda veš, kako ga sovraži in zaničuje. Ti ne poznaš Sodnika, ako

meniš, da bi se kedaj pred Brezarjem tako ponižal. Ali ni bolj pametno misliti, da se je sin Matija usmilil svojega očeta? Dobro se mu godi, kakor govore, tam na Nemškem, ali kje je. Bogati tergovci, pri katerem je bil v službi, vzel ga je za tovariša; edino hčer ima, in Matija bo zet njegov.“

„Tudi takisto ne bo, kakor ti praviš, Martin“; seže mu v besedo zaripljen možak, ki je dozda, brado s komolci podpirajoč, mirno poslušal to modrovanje. Vi možje, vsi nič ne veste. Mene poslušajte, in potem mir besedi! Meni je pravil Mejačev Jurij, ki ga je sam slisal, in on bo menda vendar vedel, odkod ima denar. Dobil je pravdo s tistimi možmi, ki so pri nas fabriko zidali. Vsega res ni dobil, kar so mu dolžni, a vendar toliko, da se more zopet gibati; ali upa sčasom še več. Tako, zdaj veste“!

Nato se je možiček v kotu, ki je bil izprožil ta pogovor, ravno pripravljaj, da bi mu odgovoril, ali v tem trenutju se nekaj zgodi, kar je možu sapo zaperlo. Vrata se nanagloma odpró; prikaže se ženska, ki je bila možu predobro znana. Ženska na pragu obstoji, in nekaj časa molči, bodi si da je bila tako izpehana, ali pa od jeze ni mogla izpregovoriti besede. Jezna je bila, to se je videlo z njenih zaripljenih lic in bolsčeeh oči. Vsa družba se je obrnila proti nji, razen moža v kotu, ki je bil vidno v veliki zadregi. Čez nekaj časa odpre žena usta, in iz njih se vsuje gosta toča serditih besed in zarobljenih priimkov nad glavo nesrečnemu možu. Zdaj pa dzaj je odskočilo tudi kako zerno na njegove tova-

riše, ki niso prav vedeli, kako bi se deržali v tej nevihti. Huda vest je pač natihoma govorila vsakemu izmed njih: kar se je njemu zgodilo, to lahko tudi tebe doleti, in ne čisto po krivem. Todà pustimo že neprijetni prizor, enako neprijeten pripovedovalcu in poslušalcu, in obrnimo se drugam, v Sodnikovo hišo.

Tu vidimo Sodnika v svoji sobi, v pogovoru z Valentinom. Rad je imel, kakor vemo, Sodnik svojega sina, hvalil ga je in ponášal se z njim pred svetom, tolikanj bolj ga je peklo, da zdaj tako brez pravega dela postopa doma. Njegova prva skerb je bila torej, ko si je bil zopet opomogel, kar najprej mogoče, odpraviti ga z lepa od hiše. Poklical ga je k sebi, da bi mu razodel svoj sklep.

„Saj to menda sam vidiš in čutiš, ljubi sin“, pravi mu prijazno, „da ni vse kakor bi imelo biti. Očital ti ne bom nič, ne dajal ti dobrih nauk, kakor bi bila morda moja očetovska dolžnost; saj sem tudi sam nekoliko kriv, da je tako. Da ne more dalje tako biti, da ni tukaj tvoje pravo mesto, to pač čutiš sam. Na Dunaj, praviš, da ne moreš nazaj, ne bom te pritiskal in izpraševal, zakaj. Ali vlačiti se tod kakor megla brez vetra, to te ne more veseliti, in tudi meni je hudo, ko te tako vidim. Glej torej, da si preskerbiš kje kako malo službo za silo, da boš vendar vsaj kaj; da bi bil kedaj to, kar sem s teboj nameraval, tega upanja

pač ne smem več imeti. Pojdi v mesto, tam se najprej kaj najde, če ni drugače, kaka služba za pisarja. To je vendar nekaj za začetek, potem se bo že dalje videlo. Če ti bo sila, saj veš, kje imaš očeta; vendar skerbi kolikor mogoče, da se skoraj postaviš na svoje noge. Tvoji materi sem že sam vse razložil; poslovi se na kratko od nje in od drugih. Potem pojdi z Bogom. Na, tu imaš nekaj za prve potrebe, dobro gospodari, priden bodi, varuj se dolgov in slabe tovarišije“.

Valentin spravi podani mu denar ter reče očetu:

„Vi ste bili vedno dobri z mano, oče, dasi sem bil tako malo vreden vaše dobrote. Tudi zdaj ste mi storili, česar sem sam najbolj želel. Skerbeti hočem zanaprej, da vam ne bodem delal sramote, kakor sem vam je do sedaj. Zdravi ostanite, oče“!

Valentin bi bil morda še kaj rekel, ali v tem trenotji je bil res tako ginen, da je še zadnje besede težko izgovoril. Bil je, kakor smo videli, lahkomišeln, razvajen, samopaš človek, ali poleg tega je imel vendar mehko serce, v katerem je našla dobra beseda svoje mesto, in razuzdano življenje mu ni zadušilo zadnje iskre pravega čuta in moštva.

Še tisto noč je spal pod tujo streho in Andreju Sodniku se je bil odvalil težak kamen s serca.

B. M.

(Dalje prih.)

Narodna skupščina francozka.

Spisal Franjo Šuklje.

(Dalje.)

Pri sredini zbornice se pač ne bomo tako dolgo mudili. V onem čudnem jeziku, katerega si je francozka revolucijska doba sama ustvarila, imenovali so to središče „la plaine“ (ravnina), „le ventre“ (trebuh) ali „le marais“ (močvirje) in poslance so celó zaznamovali z maločastnim priimkom „les crapauds du marais“. Po največ nahajamo tû slabotne značaje, omahljive može in nezanesljive, nekaj iz straha, nekaj iz nezasnega mišljenja. Brez kake doslednosti podpirajo sedaj desnico ter pripomorejo girondistom do večine, sedaj se zbojé germečih montagnardov ter se popolnem udajo strastni levici. In vendar ta politika ni povsem nepraktična: v ljutem boji se med seboj uničujeta skrajni stranki, ali „aurea mediocritas“ jih preživi in se potem raduje bogate zapuščine; strela je razklala mogočne hrastove in visoke jelke stermoglavila je nevihta, ali praprot je ostala in mirno zeleneva nizko germovje! Izmed vseh poslancev sredine hočem tedaj le dva pokazati dobrohotnemu prijatelju, bivšega duhovnika, prekanjenega Sveyès-a, ki ima veliko imenitnost za začetek in konec prevrata, in Merciera, poslednjega tako rekoč iz osebne hvaležnosti, ker mi je mnogokatero uro kratkočasil sê svojim delom „Le nouveau Paris“, lepo zbirko feuilletonističnih spisov, prav imenitnih za spoznanje prečudne te dobe.

A obrnimo pogled na levo stran zbornice, tjâ kjer si je svoj sedež izbrala demokratična stranka „gora“ (la montagne). Pač se nikoli ni še videla po-

dobna skupina! Koliko nadarjenosti in poguma, kaka silna energija in kako mogočno navdušenje — in zopet, pri drugih, koliko podlosti, kaka surovost, kak brezserčen, besen fanatizem! Nikar si pa ne predočuj, čestiti prijatelj, te stranke kot neko zmes umazanih, nevednih, izprijenih koristolovcev in kričačev, kateri zagrizeni v svoji zavisti, zaslepljeni od sovraštva do omike in do vsega idealnega le na to mislijo, da si polnijo prazne mošnje ter zadostujejo neplemenitemu, nečistemu poželjenju. Po največ so imetni, celó premožni može; vojvoda Orleanski n. pr. je najbogatejši mož na Francozkem, tam prismojeni pruski baron Anacharsis Klotz ima 200.000 liver letnih dohodkov in Lepelletier S. Fargeau, katerega čaka bodalo rojalističnega fanatika, ker je glasoval za smert kralja Ljudevita, prišteva se prvim bogatinom vse dežele. Ne le, da so ti demokrati po največ izobraženi, nadarjeni može, med njimi nahajamo celó lepo število sijajnih učenjakov in umetnikov, katerim bode zgodovina znanosti in umetnosti na veke častni spomin hranila. Glej, med temi „sansculoti“ sedita slavna pravnik Cambacerès in Merlin (de Douai); tû vidiš matematika Carnot in Komme, tam fizika Foureroy, ki je na podlogi decimalne sisteme svetu pridobil tako imenitno edinstvo v meri in tezi. Časopisje se tû ponaša z duhovitim Camille Desmoulins-om, slikarstvo sijajno zastopa strastni Clavid, poezijo Marie Jos. Chénier. Se ve da poleg takih

veljakov vidiš tudi surovega mesarja Legendre-a, in zraven mnogih poštenih, plemenitih mož se ti tam postavljajo grozni Marat, lopov Chabot, divja trinoga Collot d'Herbois in Billaud-Varennés in ona pošast, na veke prokleta od vsakega čutečega človeka, Carrier, ki je v Nantes-u pomoril 15.000 ljudi, ter toliko nesrečnikov dal potopiti v Loire, da je mestna gosposka morala prepovedati piti to vodo, okuženo od stotin in stotin mrtvih trupel. Ta divjak bode enkrat sê svojo glavo plačal vsaj nekoliko svojih pregreh, ali on tam, z licemérsko-lisičjim obrazom, ki se demokrata dela z bogoskrunštvom in umorom, ki s kartečami mori svoje brate v Lyonu; Fouché, stokrat gorši od Carrierja, on bode še uplivna oseba, policijski minister Napoleonov in ko ga bode v visoki starosti smert zagrabila na tuji zemlji (umeril je l. 1820. v Terstu kot prognanec), zapustil bode svojim sinovom malo premoženje — 19 milijonov!

V ljudovladí smo, sučemo se v revolucijskem kolobaru in žareči sopuh razberzdanega gibanja sili nam kri v glavo — a še se oziramo toliko na navadne veljake, da si tudi med jakobinci najpreje poiščemo moža kraljevega plemena. Glej ga, onega poslanca v elegantni obleki, skerbno napravljenega in friziranega, rudečega, pikastega obraza, kateremu se takoj pozna, da je mož mnogo in razuzdano živel! Časih se je imenoval Philippe-Joseph, vojvoda orléanski, ter je stal najbližje kraljevemu prestolu: potem je šel med demokrate, navidezno vsaj, in na njegovo prošnjo ga je prekerstil pariški mestni zastop, podarivši mu imé „Egalité“, za katero se je novi „citoyen“ v posebnem pismu iskreno zahvalil. Prevrat pora-

bivši, mislil je s prvega sebi priboriti kraljevo čast, in skoraj gotovo so bile one ljudske druhali od njega podpihane in podkupljene, ki so 5.—6. okt. 1789. v Versailles-u strašile kraljevo rodbino. Ali varalo ga je to upanje, tih in malobeseden sedi sedaj v narodni zbornici; le ko je šlo za glavo Ljudevita XVI., prikaže se tudi ljubeznjivi sorodnik na govorniškem odru, hladnokerven kakor po navadi ter posebno podkrepuje svoje glasovanje — glasovanje za smerno kazen brez odloga! Montagnardi sami so glasno zagoderljali nad toliko podlostjo!

A nekoliko mesecev preide in kraljevega jakobinca ne bode več v konvenciji! Pusto jesensko jutro je, neprijetni novemberski mraz pretresa oterple ude, a vendar mergolé ulice radovednega občinstva, nemirno pričakujočega one dvokolnice, na kateri sê zvezanimi rokami, mimo svoje na oknu sloneče priležnice, mimo svoje krasne palače h gijlotini tirajo — demokrata kraljevega rodu. Tudi kraljeviču — kraljemorecu ni prizanašala ljudovlada, da je bil potomec nekedarjih francozkih samosilnikov!

A za Boga, kak buren hrup je nastal sedaj v zbornici! Okolo nas na galerijah je vse po konci, poslušalci burno ploskajo in veselo vriskajo, narodni zastopniki pa iz desnice in iz sredine zadirajo se strastno proti govornškemu odru, preté s pestmi, glasno vpijejo in preklinjajo! In kedó je ta mož na odru, kateremu veljajo burni dolgotrajni kriki njegovih kolegov: „A l'Abbaye, à la guillotine“? Majhena mu je postava, barva rumenkasta, obraz neznano oduren, dolgi, črni, kodrasti lasjé ga obdajajo, oko nemirno in bodeče, obleka umazana in raztergana; na glavi ima rudečo jakobinsko kapo, kateri pa skoraj več ne

poznaš prvotne barve od same nesnage, tako stoji na odru, roke križem deržé, sarkastičen smeh na gerdih ustnicah, neizmérno zaničevanje v nesramnem pogledu in s hripavim a vendar predirajočim glasom, z impertinentnim naglasom, zakliče svojim protivnikom, on največi nesramnik, ki jih zgodovina vé: „Je vous rapelle à la pudeur“ (na sramežljivost vas pozivam)! Kedo drug more to biti, nego „ljudski prijatelj“ — glasoviti Marat!

Kako stopnjo v človeški družbi pa zavzema ta čudna spaka? Pred revolucijo je bil učenjak; precej bistroumen in neizmérno priden poprijel se je najrazličnejših predmetov, bil je ob enem zdravnik, naravoslovec, matematik, modroslovec in politik. Z največo derznostjo in domišljavostjo napada veljake iste dobe, spušča se v boj z Voltairejem ter se zaletava v velikana Newtona, kateremu hoče ovreči njegove velike iznajdbe. Ali na živcih bolan od svojih mladih let, oslavljen po vednih ponočnih studijah, žolnčnat in nevoščljiv in neumno prevzet, vidi se zagrizeno strastjo, da ga razžaljeni učeni krogi kmalu popolnem prezirajo ter terdovratno o njem molčijo. To je Maratu preveč; ko napoči revolucija, je v istini že duševno bolan, norec, a norec najbolj nevarne verste!

Začenja izdavat i rudečarski list „L'ami du peuple“, v katerem neprestano podpihuje ljudsko množico ter jo poziva na plen in umor. Ali od l. 1789. do 1792. kako se ureduje in tiska ta list! Vedno od policije proganjan pótika se Marat, strupenemu pajku podoben, po globokih podzemeljskih kletih ter se skriva sedaj po tem, sedaj po onem zakotji; sém mu dohajajo izmišljije osebne merznje in strankarskega sovraštva, tñ

sprejema natolcevanja in ovadbe, tñ jih prevaja na svoj jezik ter jih napolnuje z ono besnostjo, katera mu je lastna. Mnogo jih je s pervega, ki ga imajo za neko mistično bitje, ki ne morejo verjeti v njegovo istinitost; drugi se zopet tolažijo, če njegovega lista dolgo ni bilo, da ga je zadela kaka nesreča; ali mahom prikaže se nova številka, še bolj prenapeta, še bolj strupena. Kar on tirja, postaja vedno bolj grozovito in nezaslišano. V nekem pamfletu („C'en est fait de nous“) l. 1790. se misli, da bode 5—600 odbitih glav dovolj, da se uterdi splošna svoboda, javni mir in splošni blagor, a že v 198. številki svojega lista poziva narod, naj na tuilerijskem vertu napravi osemsto vislic za Mirabeu-a in za druge poslance; potem pa ljubeznjivo predlaga, naj se nakopiči velika germada, da bi se na njej oprázili ministri in vladni priverženci! Nazadnje pa zahteva celó 20.000 glav ter diktatorja v državi le s tem nalogom, da kervniku zaznamuje „les têtes à abattre“! glave, ki naj se odbijejo!

Osodni dan 10. avg. 1792. dal je Maratu veliko oblast. Kmalu ga vidimo oblastnega v pariškem mestnem odboru, kateremu se samovoljno pridruži, dasiravno ga nikédó ni volil; kmalu ga pošljejo tudi v narodno zbornico, ko ima roke še kervave od septemberskih umorov, za katere gre njemu največa odgovornost. Dasiravno nima prave stranke — Robespierre ga je zaničeval in Danton je javno z govorniškega odra odbijal vso solidarnost z Maratom — rase vendar njegov upliv zlasti pri neizobraženem, nevednem ljudstvu. Ponosno se sam imenuje „stražo narodno“, „oko ljudstva“. Kraljeva pravda mu je neizmérno po volji; vedno umazan in razcapan, pri-

kaže se pri prvem zaslišanji kralja Ljudevita v snažni novi obleki, on, Marat — tako da je girondist Gorsas vskliknil: „Vidi se mi, da sti kraljeva pravda in obsodba prava praznika za tega orangutanga“.

Girondiste, ki so se zastonj trudili, uničiti to pošast, je smertno sovražil; ko je 2. jun. 1793. upor bil pripravljen zoper to zmerno stranko, začel je sam v mestni hiši plat zvona biti in nikedó ni ta žalostni dan tako smertno žalil čast narodne konvencije nego Marat, na čelu paglavske druhali se ustavlja je poslancem, ki se zastonj trudijo zapustiti oblegano zbornico.

A že so šteti njegovi dnevi! Večna razburjenost, nervozna delavnost, jako malo spanja in nekoliko tudi živeža — kajti osem mesecev je živel le o vodi in suhem kruhu — oslabele je njegovo truplo, tako da je začetkom julija 1793. ne le bolehal, temveč skoraj umiral. Ravno takrat pa je lepa štiri in dvajsetletna deklica zapustila svoje rodno mesto Caën ter se s poštnim vozom napotila v Pariz. Tu si kupi oster nož v usnjati nožnici in na jutro 13. julija stoji pred pragom Maratovega stanovanja, kratek pogovor zahtevajoč z „ljudskim prijateljem“. Ko tega ne doseže zaradi Maratove bolezni, odda pismo, v katerem svojo prošnjo ponavlja ter povdarja, da ima imenitne novice poročati o girondističnem upor v Normandiji. Ob sedmi uri zvečer pride zopet in sedaj je sprejeta. Najde Marata ko se koplje, popolnem neoblečenega, slabotnega in vendar še s peresom v roki. Nekoliko trenotkov kasneje Marat ljuto zakriči; ko njegova hišnica in ljuba Katarina Evrard na pomoč prihiti, vidi banjo vso rudečo od kervi, Marata brez zavesti, nemega in bledega, poleg

njega pa popolnem mirno, lepo morilko njegovo — Charlotte Corday!

Navadno se pravi, da je bila pogumna deklica zaljubljena v lepega Barbarouxa, ki ga je videla v Caënu ter da je Marata umorila zato, da bi naščevala preganjenega ljubčka. To vse je prazno! Charlotte Corday je marveč vneta za ljudovlado v girondističnem pomenu, le od te stranke pričakuje blagor in rešitev svoje domovine. Ker pa misli, da vsa javna nesreča le izvira iz Maratovega podpihovanja, divjega ščuvanja, sklene sama pri sebi, usmertiti to pošast ter Francozko rešiti vse nadloge. Ali kako bridko se je varala! Mertvi Marat takoj proglašen za mučenika, postane nevarnejši od živega, načela njegova zadobivajo praktičen pomén in kri, katero je prelila junakinja, ugonobi ne le blago morilko, temveč daje povod dolgotrajnemu preganjanju in neprestanemu morjenju!

Ali prijatelj, ti hočeš poznati onega moža tam, ki se tako ponaša prav na verhunci „gore“, v zadnji verstí montagnardov? Prav delaš, da ga tako ogleduješ, kajti tudi v tem zboru ni mnogo enakih prikazni! Ta mož namreč, velikkanske rasti in kolosalnega života, ki tvojo pozornost zbuja s svojim kozičavim, odurnim a vendar zanimivim obrazom, ki te kar prestraši s svojim glasom tako mogočnim, da se poslopje trese, ko on zagermi z govorniškega odra — ta mož, pravi Ajant francoske revolucije, je Danton! Ali kaka težava, opisati tak značaj, tolmačiti tako čudno zmes iz dobrih in slabih lastnosti, iz gerde sebičnosti in idealnega navdušenja, iz podlosti in junaštva, iz ohlapne malomarnosti in nezaslišane krepkosti!

Lahko bi ti rekel, prijatelj: Sovraži Dantona, kajti on, vodja in glava revolucije, zobal je tudi iz dvornih jasi in je l. 1790. prejemal kraljev denar, dasiravno mu še na misel prišlo ni, ga tudi zaslužiti; zaničuj ga, kajti poslan od francozkega naroda v bratovsko Belgijo, nakopičil si je tam v javni službi ono bogastvo, katero je potrebovala njegova razuzdanost; preklinjaj ga, kajti on, minister pravosodja, prvi varuh zakonitosti, teptal je postave z nogami, udeležil se septemberskih umorov ter je s temi hudodelstvi na vse veke omadeževal sebe in revolucijo in narod francozki!

A zopet ti lahko porečem: Priza-

nesi, prijatelj, Dantonu, ker ta človek, tako grozen v svoji strasti in svojem fanatizmu, je čestokrat dobroserčen, gorkočuteč, plemenit. Osebnega sovraštva, zavisti ne pozna in nikedó ni tako hitro pripravljen objeti nasprotnika ter pomagati sovražniku. Spoštuj ga, prijatelj, kajti v tej izprijeni duši klije tako neizmerna delavna ljubezen do domovine in do svobode, da sê svojimi žarki razgreva velik narod ter mu vdihuje sveto plame vzvišenega tega čuta. Občuduj ga, kajti v tem moži je več gigantične moči, več poguma in navdušenosti, nego v vseh ministerskih palačah in vojnih svetih tedanje zaspane Evrope!

(Dalje prih.)

Otročji bazar.

Leon, Kamila, Zalka, Silvija.

I.

Kamila, Silvija, pozneje Zalka.

Silvija. Kaj takega se ni še videlo! To bo lepota! Saj bodo pa tudi sami lepi otroci skupaj, kakoršnih je samo v našem mestu toliko. Naša Amanda, saj ne da bi jo hvalila, ali kar je, to je; ka bi jo videla, Kamila, ka kapreserčna natarica ti je, in vesti se tudi zna in odrezávati se, nikomur ne bo nič dolžna ostala. Vse bo zijalo vanjo, zlasti moški svet; in potem kako jo bodo časniki povzdigovali! Naša soseda Berta bo vsa zelena od same jeze in zavisti. Kaj pa hoče ona sê svojo Hermino, v proso naj jo postavi vrabcem za strašilo, ne pa da bi jo v eno versto stavila z dekleti, kakoršna je vaša Zalka in naša Amanda. Od kod naj bi pa tudi dekleta imelo svojo lepoto? Od matere? Podobna ji je res,

da je strah; bolje bi bilo, da bi ji ne bila tako. Prav take sive oči ima, kakor ona, in dolge, koščene roke, velike noge in — todá Bog nas varuj pregrehe! Kako boš pa ti napravila svojo Zalko?

Kamila. Sama še prav ne vem.

Silvija. Ali pomisli, da je zadnji čas. Veš kaj, jaz na tvojem mestu bi jo oblekla za mlado kmetico, ki sadje prodaja, prav lepo bi ji pristalo.

Kamila. Meniš? Jaz tudi mislim, da bi ne bilo slabo tako, tudi priprav ni treba mnogo. To bi bilo že, ali nekaj družega me malo skerbi. Jaz ne počenjam rada kaj, kar bi ne bilo mojemu Leonu po volji; ti ne gledaš tako na svojega moža. Vsaka po svoje, jaz tako bolj izhajam —

Silvija. Jaz pa tako. Vpraša se pa vendar, katera pametnejše ravna, jaz ali ti. Jaz bi ne mogla tako kakor ti. Todà, kakor praviš, vsaka po svoje! Kaj si hotela reči?

Kamila. Leonu nisem še nič povedala, ali, kakor ga poznam, on ni prijatelj takemu razpostavljanju, njemu se zdi vse to ničemurno.

Silvija. Vaši profesorji in učenjaki so vsi, kar jih je, dolgočasni, suhoparni starokopitniki. Česar ni v njih zapršenih knjigah, to jim je vse ničevo in prazno. Oni ne vedó, kaj današnji svet zahteva. Ničemurnost! Naj bo, recimo, da je res nekoliko ničemurnosti vmes, ali kaj to škodi? Ni li blag naš namen? In na namen je treba gledati pri vsakem početji in dejanji. Ali bodo žene in otroci ubogih mož, ki so morali na vojsko, vprašali, kako se je pridobilo, kar jim naberemo z veselico, ki jo napravljamo? Meni se zdi, da je treba gledati samo na to, da se kar največ moči skupaj spravi. Pa poskusi drugače: pojdi kakor usmiljena sestra od hiše do hiše, videla bodeš, koliko naberačiš. Ozirati se je treba na človeške slabosti. Ko bi bili ljudje sami angeli in svetniki, potem bi se ve da ne bilo potreba takih pripomočkov. Jaz pa pravim, da je naše prizadevanje vse hvale vredno, in treba nam ni, da bi se ga sramovale. Če imamo pri tem tudi same nekaj veselja, kaj je to napačnega? To bode naše plačilo, družega tako ne iščemo in tudi ne najdemo. Moški delajo za rede, zlate križce in javne pohvale, nam ženskam naj se pusti to nedolžno veselje, katero nikogar ne boli. Eni plešejo ubogim na korist, drugi pójó in igrajo, zakaj bi naši otroci ne napravili sejma in prodajali v enaki namen? Kaj ni lepo, da storé tudi oni kaj za uboge? Otročji

bazar, ki ga napravimo, je ravno tako moralen ali nemoralen, kakor vse druge enake veselice in zabave, ki se napravljajo v dobrodelen namen. (Zalka vstopi.)

Kamila. To se vse prav lepo sliši, ali bojim se vendar, da mojemu možu to ne bode po volji. Tako ali tako, vprašati ga hočem, kaj on pravi, predno kaj začnem.

Zalka. O otročjem bazarji govorite, kaj ne da, mama. O jaz sem tudi že slisala. To bo lepo! Kaj ne, mama, da pojdem jaz tudi? Za papa nič ne skerbi, to že jaz prevzamem; saj mi vse rad stori, kar hočem. Tako dolgo ga bom prosila, da mi privoli.

Silvija. Tako je prav, serček moj! Le okleni se očeta, ko pride, in ne izpusti ga, dokler ga ne omečiš. Rado vedna sem, kedó bi mogel takemu angelčku kaj odreči. Medved ni tako hudomušen, da bi ne storila lahko z njim, kar hočes.

Kamila. O, dobrikati se res zna, in prilizovati, oče jo je strašno razvadil.

Silvija. In mati?

Kamila. Res, tudi jaz ji mnogokaj izpregledam. Malo več ostrości bi ne škodilo.

Zalka. Kaj nisem pridna, mama?

Kamila. Saj ne pravim, da nisi, ali malo razvajena si tudi.

Zalka. Kako bi pa ne bila, mama, malo preširna, ker se mi tako dobro godi! Veš, mama, časi mislim sama pri sebi: ali je pa tudi prav, da se tebi tako dobro godi, drugim pa nekaterim tako slabo? Kaj sem jaz morda boljša? Kako sem jaz to zaslužila, in kaj so storile uboge sirote, da jim je tako hudo?

Kamila. Ljubo dete, ne beli si s tem glave, samo pridna bodi, drugo pusti, ker pomagati ne moreš. To je že prav,

da se ti smilijo sirote, in kader bodeš večja, bodeš jim tudi že pomagala po svoji moči.

Zalka. O to mora biti strašna nesreča, mama! Zvečer so še vsi lepo zbrani, oče, mati in otroci; kar dobi oče pismo, da mora zjutraj že odriniti na vojsko!

Kamila. Kako pa ti vse tako veš?

Zalka. Precej ti povem, mama. Sinoči sem gledala doli na dvorišče. Sosedov Artur se je igral z vozičkom in konjičem na dvorišči; pa pride hišnikova žena, eno dete je pestovala, drugo je pa za roko vodila. Deček je tako milo gledal Arturja, ki ima tako lepo igračo. Plašno se približa in se hoče tudi malo poigrati. Ali ko se konjiča dotakne, zaverne ga Artur serdito, kakor bi se bal, da bi mu ga ne vzel. Mene je to v srcu zabolelo. Hitro skočim doli in prigovarjam Arturju, naj pusti, da se otrok tudi malo igra, saj se oba lahko. In res ga je pustil nato, če tudi ne prav rad. Čez nekaj časa reče mati sinku, da je dovolj; otrok takoj pusti igračo in gre z materjo. A žalostno ji reče: ko bi tudi meni oče prinesli takega konjiča z vozičkom! Nato mu reče mati, in solze so ji priigrale v oči: Tvoj oče, Bog vé, kje je sedaj tvoj oče! Potem se oberne proti meni, ki sem jo bila radovedno pogledala, kaj hoče reči s temi besedami, in mi pové vse tako, kakor sem ravno kar pravila, da so ji moža na vojsko vzeli. Meni je bilo tako hudo; rada bi jo bila tolažila, pa nisem vedela, kaj naj bi ji rekla. Ali ni to žalostno?

Kamila. O kaj pa, da je, da se Bogu usmili!

Silvija. In vidiš, Zalka, ravno tej ženi in drugim, ki jih je enaka nesreča

zadela, hočemo mi pomagati z bazarjem, ki ga napravljamo. Ali ne boš tudi ti rada pomagala?

Zalka. O kako rada! Da bi le prav mnogo izteržili!

Silvija. Nič se ne boj, toliko lepih stvari imamo nabranih, samo da jih vse razprodamo in prav drago!

Zalka. O jaz bom že znala vabiti ljudi; kjer bom videla kako posebno lepo oblečeno gospó, ne bom ji dala miru, dokler kaj ne kupi.

Silvija. Posebno gospodov se derži, Zalka, gospodov; s temi se več opravi, ženske so preskope. Prav prijazna moraš biti z njimi in ljubeznjiva, po strani jih pogledati in nasmehniti se jim, vidiš, tako!

Kamila. Silvija! Kaj delaš? Dekle je še otrok!

Silvija. E béži, béži; kaj takega se je treba ženski zgodaj učiti; pa saj upam, da bo naša Zalka to že sama znala; s takim obrazkom, s takimi očesci se to kar samo dela! Pa še nekaj, Zalka! Če hočeš lep kupček skupaj spraviti, nikoli ne dajaj drobiza nazaj. Kar se ti da, obderži in spravi, bodi si še tako majhena stvar, ki si jo prodala.

Kamila. Ti res znaš, Silvija!

Silvija. O, jaz še kaj drugega znam, draga moja! Toda, čas je, da grem; predolgo sem se mudila pri vas. Skoraj bo poludné; čas, da skočim pogledat kaj dela moja Marijana. Torej — glejti, da bo vse lepo o pravem času gotovo. Jutri pridem že zopet malo pogledat in podrezat, ko bi bila kaka zapreka! Z Bogom, dragi moji. (Poljubi obe ter naglo odide.)

II.

Kamila, Zalka.

Kamila. Ali si že zveršila svoje naloge, da jih pokažeš, ko pride papa?

Zalka. Vse je gotovo, mama, drugače bi ne bila pršla. Papa lahko pride, kader hoče.

Kamila. Vsak čas ima priti; čudno, da ga še ni! Veš, Zalka, rada ti privoščim vsako veselje; vendar mi je skoraj že žal, da sem se dala Silviji pregovoriti. Bojim se, da papa ne boče nič prav zadovoljen.

Zalka. Če ga bom pa jaz lepo prosila, mama, in ti mi boš pomagala.

Kamila. Poskusi, jaz hočem tudi že storiti, kar je v moji moči.

Zalka. Papa gre! — Dober dan, papa!

Kamila. Bog te sprimi!

Leon. Dober dan! Nič novega?

Kamila. Nič posebnega; Silvija je bila tukaj.

Leon. To res ni nič posebnega! Kje je pa moj časnik?

Kamila. Poglej, kaj ni tam, kakor po navadi?

Leon. Ne! Saj veš, da ga želim najti tu, na levi strani, kader pridem, da mi ga ni potreba še le iskati. Red, red!

Kamila. Ne bodi hud, zanaprej bo zmerom tam, na levi strani.

Leon. Pa razrezan tudi ni! Kolikokrat sem te prosil —!

Zalka. O papa! tega sem pa jaz kriva; jaz ga vselej razrežem, samo danes sem ga pozabila; gospa Silvija me je zmotila. Čakaj, takoj bo razrezan.

Leon. Ta nesrečna Silvija!

Zalka. Na, papa!

Leon. Tako je prav!

Kamila. Zdaj pa hitro skoči, Zalka, in prinesi, da papa kaj prigrizne.

Zalka. Precej bom tukaj. (Odide.)

Kamila. Nekaj slabe volje si danes, Leon; kaj ti je zopet navskriž?

Leon. Sitnosti! Človek se trudi in vbija, da bi bilo vse, kakor ima biti, vse zastonj! Časi mi je, da bi kar vse pustil.

Zalka (pride z jabolki in kruhom). Tu, papa, ali ti naj lupim? Ti boš pa bral.

Leon. Bodi tako dobra. (Pregleduje časnik.) Meni se že vse studi; človek ne vé, ali naj bi se jezil ali smijal, tako gre vse narobe. Ali so ljudje tako neumni ali hudobni, ali pa oboje skupaj! — Kaj pa to? To je vendar enkrat kaj pametnega! „Otročji bazar“. To pa to?

Kamila. Glejte si, glejte, kaj je že v časnikih?

Leon. Saj to je poglobitni, morda edini namen takih naprav! (Bere.) „Nekaj najodličnejših gospa našega mesta se je združilo v hvale vredni namen, da napravijo na korist ženam in otrokom onih mož, ki so tako nanagloma na vojsko poklicani, otročji bazar“. Kaj pa to, vraga! Tvoje ime! Ti si torej tudi šla med „patronese“!

Kamila. To je pa zopet Silvija naredila; verjemi mi, Leon, da brez mojega privoljenja. Prigovarjala mi je res, da naj se jim jaz tudi pridružim, ali obljubila, za gotovo obljubila ji nisem. To ni bilo lepo.

Leon. Za gotovo obljubila. Prositi si se dala, branila si se in upirala, kakor kmet, ki ga na ženitovanje vabijo; zastran lepšega! Meni se zdi, da ti

ni storila tako velike krivice, ljuba Kamila.

Kamila. Leon, ti me po krivem sodiš. Saj me vendar toliko poznaš, da moja navada ni, siliti se v javnost; da ne hrepenim po veselica in zabavah, kakor ta in ona. Ali Silvija mi je res tako prigovarjala, da ji nisem mogla za terdno odreči. In zakaj neki? Saj napačnega to vendar ni nič. Namen je dober; če moremo ženske tako kaj pripomoči ubogim sirotam, zakaj bi ne? Jaz menim, da je to še celo naša dolžnost. Kako bi mogel ravno ti, ki si tako blagega serca, ki imaš toliko sočutja z nesrečnimi brati, kako bi mogel ravno ti biti zoper to?

Leon. Zdaj pa zopet samo Silvija iz tebe govori.

Kamila. Ali ni to malo razžaljivo, ljubi Leon? Ali res meni, da nimam toliko samostalnosti? Če je Silvija tudi teh misli, če je morebiti enako govorila z menoj, kaj dé to? Stvar zato ni drugačna. Ali se ne smem zlagati z njo v dobrih mislih? Ali je ne smem slušati, kader mi kaj dobrega svetuje? Vem, da Silvije ne vidiš rad, da ti njeno mišljenje ne ugaja prav; tudi jaz ji nisem tako prijateljica, kakor ti morebiti misliš; ali zato pa ni še vse slabo, kar ona pravi, zato ker ravno ona tako pravi. Da nisem prej s teboj o tem govorila, to je bilo samo zato, ker ni bilo še prave prilike. Toliko me pa tudi že lahko poznaš, da brez tvoje volje, ali celo proti tvoji volji ne počenjam nič važnega. Govori zdaj ti; ako meni, da ne smem, saj ni še nič storjenega, še lahko odstopim, in rada odstopim, ako mi zapoveš.

Leon. Zapoveš! Kaka je ta beseda? Ali sem ti že kedaj kaj zapovedoval? Ali sem se kedaj tako vedel, kakor da

bi bil tvoj gospod? Ali ni bivala do sedaj ravnopravnost med nama? Jaz ti samo svetujem, kader se mi zdi; na prosto voljo ti je potem storiti, kar se ti vidi pravo. Za svoja dejanja si sebi odgovorna, ne meni.

Kamila. Zalka, skoči malo v kuhinjo pogledat za kosilom. (Zalka odide.) Ti mi torej svetuješ, ljubi Leon, da naj vse to pustim?

Leon. Prej še nekaj družega. Stvar se imenuje „otročji bazar“; otroci bodo torej glavne osebe na odru, med njimi tudi naša hčerka?

Kamila. To se vé da; jaz bi bila samo za „patroneso, kakor ti praviš.

Leon. Napravljaja se torej otročja razstava. Nič čudnega, saj živimo v času razstav. Kaj se dandanašnji ne razstavlja? Tudi otročja razstava ni nič novega. Bral sem nekedaj, da so bile nekje v Ameriki verle amerikanske matere razstavile svoje dojenčke, otroke v povoji; „premijo“ je dobila mati, katera je bila poslala najbolj — rejeno dete! To je prav amerikansko! In mi radi posnemamo Amerikance, zlasti v tem, kar je posebno — neumnega!

Kamila. To je vendar malo drugače. Pervič je že namen drugi —

Leon. Dobro! In drugič se pri tej „razstavi“ ne bode gledalo na — debelost otrok, nego na njih lepoto! Ali ni tako? Govoriva naravnost, saj sva sama.

Kamila. Gotovo se bode rajše videlo, ako se pošiljajo bolj — čedni otroci, da bode tudi kaj za oči. Od čednih se bode rajše kupovalo, in to ravno se namerava, da se izkupi kar največ mogoče. In, ljubi Leon, ker sva sama, meni se ne zdi to nič čudnega, da bi tudi naša Zalka radi imeli; upam, da ona ne bode zadnja med lepimi otroci!

Leon. O ti materina ničemurnost! ti imaš svoj sedež tudi v najboljšem, najčistejšem serci, in tvoja moč je velika. V svoji oblasti imaš tudi ženo, ki je sama zase skromna in najrajša kakor vijolica na skrivnem cvete in diši!

Kamila. Kaj ni res lepa naša Zalka? Saj to sam vidiš in čutiš, samo reči nočes nikoli, da je lepa. Ali nisi ponosen, ko stopaš z njo po ulicah in se vsi ljudje ozirajo vanjo in šepetajo: Kako lepo dekle! Jaz pa vem, da si, če tudi ne praviš. Reci, nisi li vesel, da je lepa: ali bi morebiti radi videl, da bi ne bila?

Leon. In jaz bi te lahko nasprotno vprašal: Ali bi jo ti menj rada imela, ako bi bila menj čedna.

Kamila. To se ne sme tako, to nič ne dokazuje; mati ima rada otroka, bodi si tak ali tak. Ali lepota je vendar dar božji, zlasti nam ženskam. Kaj pa smo, ako nimamo kolikor toliko tega božjega daru?

Leon. Žalibog, da je tako: da se človek čista zaradi daru, ki je kaj čisto vnanjega, česar nima nikakor v svoji oblasti. To je, da se enkrat rečem, žalostno, ali tako je res. Toda o tem se zdaj ne govori. Pridiva zopet na „otročji bazar“. In o njem ti povem naravnost svojo misel, kakor je moja navada. (Zalka pride.) Nič ne škodi, naj tudi dekle posluša, morda se nje kaj prime. Jaz pravim torej, da je tist vaš otročji bazar, še več, da so vse tiste slovesnosti, veselice, zabave in naprave v dobrodelen namen sama sleparija. Oni, ki jih napravljajo slepe ljudi, nekateri, kakor na pr. ti, ljuba moja Kamila, tudi sami sebe; češ, da delajo vse to iz same miloserčnosti, ne pa, kakor je res, kakor jaz

terdim in z menoj vsi pametni ljudje, iz gole ničemurnosti; oni delajo zase, ne za uboge! Lahko bi se sklicaval na sv. pismo, ki govori; kader deliš miloščino, naj tvoja levica ne vé, kaj dela desnica. Toda té besede so iz sv. pisma novega zakona, ljudje pa, ki so pri nas iznašli take naprave, so iz starega zakona; vse to je judovsko, da rabim pravo besedo. Kaj se je treba ljudem ubijati, in brez troškov to tudi ni; če hočejo kaj storiti za siromake, naj sežejo v svojo mošnjo kakor globoko kateri more ter dadó svoj dar brez nepotrebnega hrupa in ropota. Naj ne delajo kakor kokoš, ki jajce izleže in potem kokotá in kriči, kakor da je kedó vé kaj storila! To so moje misli, zdaj stori, kar hočeš.

Zalka. Papá! Nekaj bi te bila rada prosila, ali zdaj sem se premislila. Mene ne veseli otročji bazar. Nekaj družega bi te prosila. Naši hišnici so tudi moža vzeli; sirota je; dovoli, da snem izprazniti svojo malo hranilnico in ji poslati, kar imam. (Kamila ji priklama.)

Leon. Tako je prav, ti si moja hči! In ti, Kamila?

Kamila. Kaj hočem zdaj, sirota, ko me je to nesrečno dekle tako samo pustilo; nanjo se je zanašati! Sama vendar ne bom hodila na otročji bazar! Kaj hočem? Svojemu otroku vendar ni da bi se dala osramotiti. Veš kaj? Skerbeti hočem za ubogo ženo in njena otroka, dokler se ji mož ne poverne.

Leon. Vidiš, takisto je prav!

Kamila. Zdaj pa še nekaj! (poljubi Leona.) Ti si mož! — Ali naša Zalka je pa vendar lepa!

B. M.

(Dalje prih.)

Ali nam je potreba domačih pisateljic?

(Dalje.)

Take splošne želje in zahteve pa se obračajo na dobro tudi vsem pisateljicam drugih narodov in posebno našega. Za občinstvo ni potreba strokovnjaške logike. Naravni govor književnih predmetov današnjega časa pa si lahko prisvajajo tudi pisateljice.

Ako bi si pa pisateljice več upale, nego jim je mogoče zmagati, jih občinstvo pokara po pravici. One pa so bolj občutljive, in si javno grajo zapomnijo bolj nego moški pisatelji. Naj se tolažijo v takem slučaju tudi s tem, da so pisatelji več grajani; in da ni zaradi tega toliko hrupa, pripaja odtod, ker smo obče graje pri pisateljih sploh vajeni.

Ženske pisateljice imajo več takta; ravno zato so grajalci neusmiljeni, kedar se one v čem pregrešé. Vendar pa tudi naše pisateljice opominjamo, naj bodo proti sebi odkritoserčne in naj le toliko izročajo občinstvu, kolikor utegnejo zagovarjati vestno in sè svojo marno pridobljeno prepričanostjo. Tak совет njim ni težak, ker so tako srečne, da jih vodi tudi v zapletenem življenji čut po pravih poteh.

Po takem odpravijo toliko laže predsodke in misli, kakor da bi ne imele moči in kreposti podajati tudi od svoje strani občinstvu duševnih izdelkov.

II.

Pisateljice vidijo torej, da jim ne prepovedujemo književnega delovanja. Prašati je samo treba, ali bine obernile svoje pridnosti boljše na druge strani, kjer bi ustrezale svojim

močem izdatniše in bi tako koristile narodu več, nego s pisateljevanjem.

Na to prašanje, ki je sila imenitno, odgovarjajo različno. Najkrajši odgovor pa tudi robat je ta, da ženska naj ostane pri kuhalnici in igli, in naj se ne vtika med opravila in posle, ki pristojajo samo moškim.

Tu moramo krepko naglašati, da ženskih napak nikjer ne zagovarjamo, tudi pri slovenskih pisateljicah ne. Ravno tako očitno in brez strahu pa povdarjamo, da je omenjeni odgovor ali dobroželeči совет ne samo velika logična napaka, ampak tudi moralna in sploh mnogostranska krivica, ki je ob enem izrečena tudi slovenskim pisateljicam. Zato se moramo pomuditi tudi neprimérno dolgo pri tem prašanji.

Ženska je dosedaj v javnem življenji skoro brez posla. Zato ji tudi ne dajejo omike ne splošne, kakor moškim, ne posebne za kak poklic. Slovenski kmet brez posebnega namena tudi sinov ne pošilja v mestno nižo ali višo šolo. One slovenske hčere tedaj, ki se posebej izobražajo, na sploh nimajo svoje omike zaradi poklica, nego zaradi boljše vzgoje in omike same.

Na to stran je malo število omikanih ženskih tudi na Slovenskem iz plemenitejšega namena omikanih nego celó slovenski sin. Take redke ženske z višo omiko pa so pri nas navadno iz premožnih ali dobrih hiš.

Že samo to, da kaže pri nas ženska boljso vzgojo, priča ob enem, da se ji ni treba boriti za vsakdanji kruh. Ženska, ki se je pri nas namenila pisateljevati,

spada gotovo med bolj omikane, tudi ob enem med število onih, katerih vsakdanja nadloga ne pritiska.

Na drugo stran pri nas pisatelji nimajo upanja, da bi se preživili samo s tem poslom. Pisateljjevanje je pri nas le postranski posel. Kedor piše, bori se ali je preskerbljen že drugod za svoje gnotne potrebe.

Ženska pisateljica ima pri nas pa še manj upanja kaj zaslužiti, nego pisatelj, katerega doleti časih vendar kaka merva kruha. Ako tedaj ženska pisateljjeva pri nas, mora poseben čas imeti. Videli smo, da ji ni treba živeti po dninarsko, in še ko bi bila učiteljica, rojena v ubožni koči, je vendar kot učiteljica že na dobrem, če po naključji tudi kaj prijavi iz svojega peresa.

Razvidno je, da takim izvoljenim ženskam ni usojeno, da bi morale biti vedno v kuhinji ali pri igli. Časa jim tudi za kaj družega ostaja. Tak čas pa je njihovi volji prepuščen, in noben javni zapovedovalec nima pravice segati do ognjišča in šivanke.

Tudi uboge gorjanke niso vedno v dimu; morajo tudi žeti in presti, in na zadnje jim tudi še za kaj družega ostaja kaka urica. Izobrazena ženska pa ima iz družih, že omenjenih vzrokov še več časa za glasovir, gledišče in druge igrače.

Razmere so take zdaj in bodo še dalj časa, in mi tega ne moremo predrugačiti. Ako pa ne moremo, morda tudi ne maramo, ubraniti glasovirja, gledišča in

družega, pripoznavamo, da dotične ženske so same gospodarice sè svojim časom. Ali berejo ali godejo, to jim je samovoljno na izbiri. In srečne so še, da imajo pečati se s čem. Ako je tedaj med temi izvoljenimi ali gnotno srečnimi tudi kaka taka, ki ima veselje, ne samo vedno brati, gosti i. t. d., nego tudi kedaj, sama kaj spisati ali sestaviti, kedo ji more braniti? Ali je ona morda kaj zamudila? Če je zamudila, zamudila je branje in godbo. Dokler ji bo zadnje prepuščeno, smela bo prijeti tudi za pero. In če ima moči in veselja dovolj, za javnost kaj spisati, menimo, da ni doma čisto nič zamudila ali le toliko, kolikor bi bila potratila ali porabila za drugo kratkočasenje in počivanje. Take ženske pišejo v enakem položaji, kakor pisatelji starega veka, ki so imeli pisateljjevanje za — otium.

Ako smo odkritoserčni, moramo priznati, da je po takem žensko pisateljjevanje za javnost ali pa za domače kroge veliko plemenitejše, nego mnogotero drugo trošenje časa. Da ženske pišejo tudi zaradi česti in družih povodov — to nam nič mar ni, ker tudi pisatelji v tem za trohico niso boljši, kolikor koli je napak najti v raznih povodih. Rekli bi celó, da bi imel ostrí sodnik priliko v tem oziru bolj grajati in obsojevati pisatelje, nego pisateljice.

Po vsem tedaj pisateljice kot take ne zanemarjajo svojih dolžnosti.

France Podgornik.

(Dalje prih.)

Slovenski glasnik.

— „Družba sv. Mohora“ v Celovcu je imela preteklo leto 24.412 udov. Družnikom so namenjene prihodnje leto (1879.) te le knjige: 1. „Slovenski goffine“, to je razlaganje sv. meše itd. II. del. Ureduje L. Ferčnik. 2. „Šmarnice presv. Jezusovega serca“, Sp. J. Volčič. 3. „Spisovnik za Slovence“, sestavil And. Praprotnik. 4. „Občna zgodovina“, sp. J. Starč. 6. „Koledar“ za l. 1880.

— V Mitrovici je začel izhajati tednik: „Fruška gora“. Cena listu 4 gld. Urednik K. Trumič, bivši urednik „Narodnjaka“.

— „O narečji beneških Slovencev“, Anton Klodič. Obelodanila imperatorska akademija v Petrogradu.

— „Svete listne bukve“, spisal dr. L. Klofutar.

„Domovinoslovje za ljudske šole“ Natisnila tiskarna družbe sv. Mohora v Celovcu. Lastna zaloga. 1878. Cena 12 kr.

— „Fauna kornjaša trojedne kraljevine“ od dr. J. K. Schlossera Klekovskega. Izdala jugosl. akademija znanosti in umetnosti. Zagreb. 1878. Delniška tiskarna. Str. 726. Cena knjigi 3 gld.

— „O spoznanji ljepote u obće, napose pako u Hrvata“. Spisal Zvonimir Tkalec. Tkalec, ljudski učitelj, razpravlja in razjašnjuje hervaske narodne pesmi z estetičnega stališča. Knjiga v 8° je izšla v Senji v tiskarni Luster-ja. Str. 98.

— „Sloboda“, političen list, je začel izhajati trikrat na teden od 1. sept. počenši na Sušaku (pri Reki). Urednik G. Grünhut.

— „Amore della Republica di Ragusa alla religione ed alla patria. Ragionamento sacro, tenuto dal P. Candido Mariotti della Osservante Provincia delle Marche, la prima domenica di quaresima del 1878. Ragusa 1878“.

— „Gde je slava, tu je Srbin“, spisal Sreten L. P. 1878. Omenjena knjižica v 8° pri naša pisma iz podlistka časopisa: „Srpske Novine“. Dobiva se pri V. Valožići v Belem gradu in v knjigarni Popovića v Novem sadu. Cena pol dinara (1 dinar = 50 kr.)

— „Strielice“, Spjevao Mirko Bogović. Hartman v Zagrebu. 1878. Str. XIX in 144. Cena 60 kr. To je tretja zbirka Bogovićevih pesmi. „Strielice“ so satire.

— „Rečnik stranih reči“ bode izdala knjigarna Jovanovičeva v Pančevu. Cena bode 80 kr. V besednjaku bodo vse besede, katere so vzete iz tujih jezikov in jih navadno beremo v raznih časopisih, knjigah itd. Mnogim bo tedaj omenjeni besednjak jako ustrežal.

— „Marica“, bolg. polit. list je začel izhajati dva krat na teden v Plovdivu.

— „Bosansko hercegovačke novine“. Ko so naši vzeli Sarajevo, glavno mesto Bosne, in so postavili mestu novo vlado, začeli so čutiti potrebo lista, v katerem naj bi se prebivalcem oznanjale nove uredbe, zakoni i. t. d. In zato so začeli izdajati omenjene novine. Prej je v ta namen izhajal v Sarajevu list „Bosna“, sicer v serbskem jeziku, ali popolnem v turškem duhu.

— „Rukovodnik za tjelovježbu“ u pučkoj školi, Sp. Fr. Hohman. Na 8°. Str. 23. Cena 50 kr. Zagreb. 1878. Tisek C. Albrechta.

— „Rad“ jugosl. akademije znanosti in umetnosti. Knjiga XLIV. Zagreb. 1878. V tej knjigi je tudi spis našega rojaka prof. M. Valjavca: Prinos k naglasu u (novo) slovenskom jeziku.

NAZNANILO.

Uredništvo „Zvona“ je premenilo dosedanje svoje stanovanje. Zato uljudno prosimo čč. gg. naročnike, naj nam naročnino in pisma blagovoljno pošiljajo v novo stanovanje z naslovom: **Wien, Währing, Herrengasse 74.**

„Zvon“ izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 5 gl. za vse leto s podobami, 2.50 za pol leta; 4 gl. za vse leto brez podob, 2 gl. za pol leta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Währing, Herrengasse 74.